Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne 21.12.2022 Dnro VNS 15/2022

Lausunto Valtioneuvoston selontekoon kansallisesta ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmasta vuoteen 2030, Hyvinvointia ja turvallisuutta muuttuvassa ilmastossa

Yleiset huomiot

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto pitää erittäin hyvänä sitä, että on laadittu kansallinen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma, joka on osa ilmastolain mukaista ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmää. Ilmastolain mukaisesti ilmastonmuutokseen sopeutumisella tarkoitetaan toimia, joilla varaudutaan ja mukaudutaan ilmastonmuutokseen ja sen vaikutuksiin sekä toimia, joiden avulla voidaan hyötyä ilmastonmuutokseen liittyvistä vaikutuksista. Ilmastolain ja sen mukaisen ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmän tavoitteena on osaltaan varmistaa, että kansallisin toimin sopeudutaan ilmastonmuutokseen edistämällä ilmastoriskien hallintaa ja ilmastokestävyyttä.

Pohjois-Karjalassa on tehty vuonna 2021 hyväksytty uusi Ilmasto- ja energiaohjelma 2030 ja sen jalkauttamista edistämään laadittiin toimenpidesuunnitelma, joka hyväksyttiin vuonna 2022. Maakunnan toimenpidesuunnitelmassa esitetään toimenpiteitä paitsi ilmastonmuutoksen hillintään myös siihen sopeutumiseen.

Lisäksi Pohjois-Karjalassa on vuonna 2020 laadittu liikennejärjestelmäsuunnitelma. Suunnitelman mukaan Pohjois-Karjalassa liikennejärjestelmän päämääränä on edistää maakunnan kilpailukykyä, seutujen elinvoimaa ja saavutettavuutta ja torjua osaltaan ilmastonmuutosta. Suunnitelman vaikutuksia arvioidaan myös ilmastonmuutoksen sopeutumisen kannalta.

Tavoitteet ja toimenpiteet ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liikenneinfrastruktuurin kannalta

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto pitää hyvänä ohjelmassa esitettyä toimenpiteitä 7.1, 7.2 ja 7.2. Näissä toimenpiteissä:

- Ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimet sisällytetään keskeisiin strategisiin ohjausasiakirjoihin, kuten valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma (Liikenne 12)
- Kehitetään liikennejärjestelmätason analyyseihin perustuen tietoperusteista päätöksentekoa (tieto, vaikutusarvioinnit, kustannukset) ja toimintamalleja liikennejärjestelmän ja liikenne- ja viestintäverkkojen riskien ja

haavoittuvuuksien sekä haittoja vähentävien toimenpiteiden tunnistamiseen ja niiden suuntaamiseen.
- Toteutetaan yksityisteiden ja -siltojen kuntokartoitus ja aktivoidaan sen pohjalta tiekuntia teiden perusparannukseen ja kunnossapitoon

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto toteaa, että erityisesti liikenne- ja infrastruktuurin sopeuttamistoimet ovat maakunnan ja sen elinkeinoelämän toimintaedellytysten kannalta erittäin tärkeitä. Kuten ohjelmassa todetaan ne tulevat vaatimaan lisärahoitusta. Jo nykyisellään perusväylänpidon rahoitus on tasolla, jolla alemman tieverkon korjausvelka kasvaa vuosi vuodelta. Sään ääri-ilmiöt ja ilmastonmuutos tulevat iskemään voimakkaasti jo nyt heikossa kunnossa olevaan alempiasteiseen tieverkkoon ja lisäämään entisestään korjausvelkaa sekä maantie- että yksityistieverkolla.

Pelkkä sopeutustoimien sisällyttäminen esim. Liikenne12 suunnitelmaan (toimenpide 7.1) tai uusien toimintamallien kehittäminen (toimenpide 7.2) eivät tule parantamaan alemman tieverkon infran mahdollisuutta sopeutua ilmastonmuutokseen, ellei samalla pystytä osaoittamaan merkittävää lisärahoitusta perustienpitoon ja sen kohdentamista erityisesti alemman tieverkon korjausvelan vähentämiseen. Maakuntaliton mielestä on huomioitava myös alemman tieverkon kasvava merkitys huoltovarmuuden kannalta.

Kuten suunnitelmassa todetaan, niin liikenneinfran haavoittuvuutta ei tutkita tarpeeksi. Tämän asiantilan parantamiseksi myös Pohjois-Karjalan maakuntaliitto on mm. myöntänyt EAKR rahoitusta Luonnonvarakeskuksen vetämälle Take me home, country road -hankkeelle, jossa kehitetään metsäautoteiden kantavuuden uudenaikaisia seurantamenetelmiä. Mittavan ja hajautetun yksityistieverkon kunnon seuranta, ylläpito ja kunnostus edellyttävät useiden tietolähteiden yhdistämistä, älykkäitä digitaalisia ratkaisuja sekä uutta osaamista. Tämä Pohjois-Karjalassa jo meneillään oleva hanke on jo osa suunnitelmassa esitettyä toimenpidettä 7.3. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto pitää myös lisä lisärahoituksen saamista vuoden 2024 jälkeen toimenpiteelle 7.3 erittäin tärkeänä, jotta myös yksityistie- ja metsäautotieverkosto saadaan pidettyä jatkossakin liikennöitävässä kunnossa muuttuvassa ilmastossa.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Markus Hirvonen
maakuntajohtaja

Lisätietoja:
liikenneasiantuntija Jyrki Suorsa
etunimi.sukunimi@pohjois-karjala.fi
puh. 050 4668511

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu. Voitte tarkastaa allekirjoituksen oikeellisuuden kirjaamosta.